



MANUALIA UNIVERSITATIS
STUDIORUM ZAGRABIENSIS

SNL

UVOD U EKONOMIKU SFRJ

Dr NEDELJKO RENDULIĆ

UDŽBENICI SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
MANUALIA UNIVERSITATIS STUDIORUM ZAGREBIENSIS

**Odobreno rješenjem Odbora Sveučilišne skupštine
za izdavačku djelatnost u Zagrebu
broj 02–1030/3–1977 od 8. studenog 1977.**

uvod u ekonomiku sfrj

prof. dr nedeljko rendulić



ZAGREB, 1977.

Recenzent prof. dr Adolf Dragičević

kazalo

	Strana
1. Mjesto ekonomike i ekonomske politike u sistemu ekonomskih nauka	11
2. Društvena ili narodna privreda	21
2.1. — oznake društvene ili narodne privrede	22
2.1.1. — zajedničke oznake	22
2.1.2. — posebne oznake	24
3. Struktura društvene ili narodne privrede	39
3.1. — struktura društvene ili narodne privrede po sektorima, djelatnostima, granama i strukama	40
3.1.1. — privredni sektori	40
3.1.2. — privredne djelatnosti ili oblasti	45
3.1.3. — privredne grane	47
3.1.4. — privredne grupe ili struke	48
3.2. — struktura društvene (narodne) privrede s obzirom na vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju	49
3.2.1. — struktura privrede predratne Jugoslavije s obzirom na vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju	49
3.2.2. — struktura društvene ili narodne privrede SFRJ s obzirom na vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju	54
4. Društveno bogatstvo	62
4.1. — klasifikacija društvenog bogatstva	62
4.1.1. — prirodna bogatstva	63
4.1.1.1. — prirodna bogatstva u mineralima	64
4.1.1.2. — prirodna bogatstva u izvorima energije	69
4.1.1.3. — prirodna bogatstva u poljoprivrednom zemljištu i šumama	74
4.1.1.4. — more i vode kao prirodna bogatstva	76
4.1.2. — proizvedena bogatstva	78

4.1.2.1.	— fiksni ili osnovni fondovi	79
4.1.2.2.	— obrtni ili optičajni fondovi	82
4.1.3.	— saldo dugovanja i potraživanja prema inozemstvu	84
4.2.	— metode procjene društvenog bogatstva	90
4.2.1.	— direktne metode	91
4.2.2.	— indirektne metode	91
4.2.3.	— metoda neprekidne inventarizacije	91
4.3.	— društveno bogatstvo u Jugoslaviji	92
4.3.1.	— teritorijalni razmještaj osnovnih sredstava po republikama i pokrajinama	97
5.	Stanovništvo	100
5.1.	— kretanje ukupnog broja stanovništva	100
5.1.1.	— migraciona kretanja	102
5.2.	— <i>dobna i ekonomska struktura stanovništva</i>	105
5.3.	— gustoća naseljenosti stanovništva	109
5.4.	— struktura stanovništva po školskoj spremi	110
5.5.	— struktura stanovništva po aktivnosti i zaposlenosti	114
5.5.1.	— zaposlenost	115
6.	Ekonomski pokazatelji rezultata cjelokupne društvene reprodukcije	118
6.1.	— društveni bruto proizvod	118
6.2.	— društveni proizvod	121
6.3.	— narodni dohodak	122
6.3.1.	— teoretski i praktički pristup utvrđivanju narodnog dohotka	123
6.3.2.	— formiranje narodnog dohotka po privrednim djelatnostima	127
6.3.3.	— metode izračunavanja narodnog dohotka	131
6.3.3.1.	— realna ili proizvodna metoda	131
6.3.3.2.	— osobna ili personalna metoda	134
6.3.3.3.	— rashodna metoda	135
6.3.4.	— problem cijena i kretanje narodnog dohotka u SFRJ	136
6.4.	— kretanje narodnog dohotka i društvenog proizvoda u Jugoslaviji	140
6.4.1.	— kretanje društvenog proizvoda i narodnog dohotka po socijalističkim republikama	148
6.5.	— principi iskazivanja društvenog proizvoda i narodnog dohotka	152
6.6.	— struktura narodnog dohotka i društvenog proizvoda po privrednim djelatnostima	155
6.7.	— narodni dohodak i društveni proizvod Jugoslavije u međunarodnom pregledu	157
6.8.	— raspodjela narodnog dohotka odnosno društvenog proizvoda (struktura njihove finalne upotrebe)	168
6.8.1.	— osobna potrošnja	171
6.8.2.	— opća potrošnja	174
6.8.3.	— investicije	180
6.8.3.1.	— podjela investicija	181
6.8.3.2.	— efikasnost investicija	191

6.8.3.3. — struktura investicija u proširenu reprodukciju kao faktor efikasnosti investicija	197
6.8.4 — produktivnost (proizvodnost) rada	199
6.8.4.1. — kretanje produktivnosti rada u Jugoslaviji	203
 7. Tabelarni prilog	 212
8. Popis tabela	215
9. Literatura	218

Ova knjiga namijenjena je studentima Fakulteta političkih nauka Sveučilišta u Zagrebu, kao prvi dio udžbenika iz predmeta "Ekonomika i ekonomska politika SFRJ".

Rađena je prema nastavnom programu ovog predmeta na Fakultetu političkih nauka Sveučilišta u Zagrebu. Obuhvaća slijedeća poglavlja:

Mjesto ekonomike i ekonomske politike u sistemu ekonomskih nauka

Narodna privreda

Strukture narodne privrede

Društveno bogatstvo

Stanovništvo

Ekonomski pokazatelji rezultata cjelokupne društvene reprodukcije.

Obrađena materija predstavlja uvodno gradivo koje je potrebno poznavati da bi studenti mogli pratiti drugi dio nastavnog programa "Ekonomike i ekonomske politike SFRJ", tj. PRIVREDNI SISTEM I EKONOMSKU POLITIKU SFRJ.

Prvo izdanje "Uvoda u ekonomiku SFRJ" izdano je u nakladi "Libera" krajem 1973. godine, a ova knjiga predstavlja drugo izmijenjeno i prošireno izdanje.

Rad na ovom drugom izdanju završen je u rukopisu mjeseca svibnja 1977. godine.

Recenziju rukopisa prvog izdanja izvršio je prof. dr Stanko Pintarić, a drugog izdanja prof. dr Adolf Dragičević, obojica profesori Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, na čemu im iskreno zahvaljujem.

U Zagrebu, svibnja 1977.

prof. dr Nedeljko Rendulić

mjesto ekonomike i ekonomske politike u sistemu ekonomskih nauka 1

Ekonomske nauke, kao dio društvenih nauka, proučavaju društvene odnose i aktivnosti ljudi u materijalnom procesu društvene reprodukcije.

Poznavanje odnosa u materijalnom procesu društvene reprodukcije od osobitog je značaja za društvo kao cjelinu, budući da ovi odnosi u krajnjoj liniji određuju i sve ostale odnose u ljudskom društvu.

Proučavanjem ekonomskih nauka, osobito onih njihovih disciplina koje cjelovito obuhvaćaju kretanja u društvu (politička ekonomija, ekonomika i ekonomska politika) postaje razumljiviji razvoj društva u cjelini i čitava njegova nadgradnja: politika, pravo, kultura, itd.

Marksizam kao naučni pogled na svijet pridaje u okviru društvenih nauka poseban značaj ekonomskim naukama, tretirajući ih kao osnovne društvene nauke.

Tako Friedrich Engels, govoreći o materijalističkom shvaćanju povijesti, piše "...da je proizvodnja, a pored proizvodnje i razmjena njenih proizvoda, osnova svakog društvenog poretka; da u svakom historijski određenom društvu raspodjela proizvoda, a s njome i socijalno grupiranje u klase ili staleže, zavisi od toga što se i kako se proizvodi i kako se vrši razmjena proizvedenog. Prema tome, krajnje uzroke svih društvenih promjena i političkih prevrata ne treba tražiti u glavama ljudi, u njihovom sve većem razumijevanju vječne istine i pravde, nego u promjenama u načinu proizvodnje i razmjene; ne treba ih tražiti u filozofiji, nego u ekonomiji date epohe."¹

U ekonomskim naukama izdvajaju se posebno dvije osnovne discipline koje čine kičmu ekonomskih nauka. To su:

1. Politička ekonomija; nauka koja proučava ekonomske zakone koji vladaju u društvenoj proizvodnji, tj. u proizvodnji, raspodjeli, razmjeni i potrošnji.²

¹ Friedrich Engels: "Razvitak socijalizma od utopije do nauke", Kultura, Zagreb, 1947, str. 57.

2. Ekonomika i ekonomska politika. Pod ovim nazivom obuhvaćene su: ekonomika, ekonomska politika i privredni sistem, koji čini dio ekonomike, a kojeg pojedini autori smatraju samostalnom ekonomskom disciplinom.

U ovu grupu ekonomskih disciplina spadaju i ekonomike pojedinih privrednih djelatnosti (npr. ekonomika industrije, poljoprivrede, itd.).

Što se tiče pojma, sadržaja i razgraničenja ekonomike, ekonomske politike i privrednog sistema javljaju se u ekonomskoj literaturi vrlo različita mišljenja. Ima autora koji ove nazive tretiraju kao sinonime za jednu te istu ekonomsku disciplinu, drugi tretiraju ekonomsku politiku i privredni sistem kao dijelove ekonomike, slijedeći ih opet tretiraju kao dvije ekonomske discipline, a neki čak i kao tri discipline.

To ima odraza na nazive pod kojima se ova materija proučava na pojedinim visokoškolskim ustanovama u našoj zemlji. Tako je u nastavnim planovima Ekonomskih fakulteta zastupljena ekonomika, a na Pravnim fakultetima ekonomska politika. Na pojedinim visokoškolskim ustanovama javlja se i pod nazivom "ekonomika i ekonomska politika", pa čak i pod nazivom "privredni sistem".

To je posljedica različitih stavova pojedinih autora, pa je zato potrebno u najkraćim crtama prikazati njihova mišljenja o ovim disciplinama. U predratnoj Jugoslaviji, u vrlo oskudnoj ekonomskoj literaturi, javljaju se svega dvije osnovne ekonomske discipline, i to teoretska politička ekonomija i ekonomska politika kao praktična naučna disciplina. Takvu podjelu zastupa u to vrijeme prof. dr Mirko Kosić u svom radu "Osnovi ekonomske politike", Beograd, 1925. godine.

U svojim radovima iz tog razdoblja poznati naučni radnik prof. dr Mijo Mirković, također dijeli ekonomske nauke na političku ekonomiju i ekonomsku politiku, a predmet ekonomske politike kao nauke – po Mirkoviću je – "djelatnost nosilaca ekonomske politike (državna i samoupravna tijela) i proučavanje ekonomsko političke prakse."³

U poslijeratnoj jugoslavenskoj ekonomskoj literaturi javlja se pored političke ekonomije i ekonomske politike jedna nova naučna disciplina, poznata pod nazivom ekonomika. Riječ je grčkog porijekla i potječe od grčkih riječi "oikos" (kućanstvo, domaćinstvo) i "nomos" (zakon, pravilo, upravljanje), što zajedno znači upravljanje domaćinstvom (gospodarstvom, gazdinstvom).

2

Friedrich Engels, govoreći o predmetu političke ekonomije, navodi u "Anti-Dühringu" da je ... "politička ekonomija u najširem smislu riječi, nauka o zakonima koji vladaju proizvodnjom i razmjenom materijalnih sredstava za život u ljudskom društvu.

S načinom proizvodnje i razmjene u određenom historijskom društvu, i s historijskim preduslovima tog društva, dat je ujedno i način raspodjele proizvoda", pa prema tome... "politička ekonomija je nauka o uslovima i oblicima pod kojima su razna ljudska društva proizvodila i razmjenjivala, i pod kojima su se prema tome svaki put raspodjeljivali proizvodi." (F. Engels: "Anti-Dühring", Naprijed, Zagreb, 1946, str. 151, 152 i 155.)

Karl Marx u predgovoru prvom izdanju "Kapitala", najznačajnijeg djela iz područja političke ekonomije, piše: "Ono što ja u ovom djelu imam istraživati jest kapitalistički način proizvodnje i odnosi proizvodnje i prometa koji mu odgovaraju", ... "a krajnji cilj ovog djela i jest da razotkrije zakon ekonomskog razvitka modernog društva" (pod čime je Marx tada podrazumijevao kapitalističko društvo).

(K. Marx: "Kapital", I, Kultura, 1947, str. L i LIII.)

3

Dr M. Mirković: "Izbor iz ekonomskih radova", II knjiga, Naprijed, Zagreb, 1958, str. 29.

Ekonomika kao naučna disciplina potječe iz SSSR-a, odakle smo je mi prihvatili. U pogledu tretiranja ekonomike kao ekonomske discipline u SSSR-u, prof. dr M. Mirković objašnjava: "Dužom i dosljednom upotrebom u SSSR-u ekonomika je postala termin i pojam, kojim se označuju specifični odnosi složenosti, međuzavisnosti i uzajamnog učinka ekonomske strukture, proizvodnih odnosa, proizvodnih snaga i proizvodnje, prometa, raspodjele i potrošnje u socijalističkoj privredi. Ona označuje privrednu stvarnost neke konkretne zemlje u stanovitoj etapi izgradnje socijalizma u toj zemlji, pod specifičnim uvjetima socijalističke izgradnje konkretne zemlje i konkretne narodne privrede."⁴

Naučna disciplina pod nazivom ekonomika (na engleskom economic, odnosno najčešće u pluralu "economics") zastupljena je mnogo u ekonomskoj nauci anglosaksonskih zemalja. Prvi puta upotrijebio je ovaj izraz engleski ekonomist Alfred Marshall u svom životnom djelu "Principles of Economics" (Načela ekonomike) 1890. god. Pod ekonomikom Marshall je obrađivao probleme ekonomske teorije, dakle upotrebljavao je ovaj termin umjesto političke ekonomije.

Kasnije se u anglosaksonskim zemljama "economics" počeo upotrebljavati kao naziv za ekonomsku disciplinu koja nije više samo politička ekonomija, već konglomerat političke ekonomije, ekonomike i ekonomske politike.

Ekonomiku kao naučnu disciplinu, pored već postojeće ekonomske politike, prvi je kod nas uveo, pod utjecajem sovjetske ekonomske literature, prof. dr Mijo Mirković. Dakle, prema prof. Mirkoviću "ekonomika" i "ekonomska politika" su dvije discipline, i to obje primijenjene i praktične.

Za ekonomiku Jugoslavije prof. dr Mijo Mirković daje slijedeće objašnjenje: "Ekonomika FNRJ znači u prvom redu ekonomsku, tj. privrednu djelatnost FNRJ. Ekonomika FNRJ jeste, dakle, u prvom redu privredna stvarnost FNRJ u sadašnjoj etapi izgradnje socijalizma u našoj zemlji."⁵

Dalje prof. Mirković piše: "Ekonomika FNRJ je u isto vrijeme konkretna i praktična naučna disciplina (praktična ekonomska nauka) koja ima za objekt istraživanja privrednu stvarnost FNRJ.

Ekonomika analizira funkcije i način funkcioniranja ekonomskog mehanizma i osobito stupanj ekonomičnosti tih funkcija."⁶

Dakle, prema prof. Mirkoviću, ekonomika proučava privrednu stvarnost, način funkcioniranja ekonomskog mehanizma i ekonomičnost funkcija, tj. da li se ekonomske funkcije vrše ekonomično, i da li se isti rezultat mogao postići s manjim troškovima, s manjim naporom i manjim ulaganjima.

4

Dr M. Mirković: "Ekonomika agrara FNRJ", Nakladni zavod Hrvatske, Zagreb, 1950, str. 5.

5

Dr M. Mirković: „Ekonomika agrara”, Nakladni zavod Hrvatske, Zagreb, 1950, str. 5.

6

Dr M. Mirković: "Uvod u ekonomiku FNRJ", Naprijed, Zagreb, 1959, str. 8 i 13.

U pogledu ekonomske politike prof. Mirković u "Uvodu u ekonomiku FNRJ" objašnjava pojam i sadržaj ekonomske politike te navodi da je ekonomska politika:

- djelatnost nosilaca mjera u privredi,
- naučna disciplina koja istražuje uticaj tih mjera na ekonomičnost funkcija u narodnoj privredi.

Slično stanovište kao i prof. dr M. Mirković zauzimaju i prof. dr Rudolf Bičanić i prof. dr Velimir Vasić,⁷ koji u svojim radovima tretiraju "ekonomiku" i "ekonomsku politiku" kao dvije naučne discipline.

Također i prof. dr Adolf Dragičević u svom "Leksikonu političke ekonomije" definira "ekonomiku" i "ekonomsku politiku" kao dvije naučne discipline, koje definira:

"Ekonomika. Neki autori upotrebljavaju ovaj izraz u smislu oznake privrednog stanja, privredne djelatnosti ili ukupnosti svih privrednih odnosa u nekoj zemlji, proizvodnoj grani ili poduzeću. U tom se smislu govori o ekonomici Jugoslavije, ekonomici industrije, ekonomici konkretnog privrednog poduzeća, itd.

Izraz se često upotrebljava i u smislu nauke o tim odnosima. Riječ je o disciplini koja proučava djelovanje i očitovanje ekonomskih zakona u specifičnim uvjetima neke određene zemlje, pojedine njene privredne oblasti ili poduzeća u toj oblasti, kao i konkretne odnose između ljudi i oblike i mjere vladajuće ekonomske politike. I ovdje može biti posrijedi ekonomika zemlje ili drugo neko područje kao cjelina, ili ekonomika određene privredne djelatnosti, oblasti ili grane proizvodnje (ekonomika agrara, ekonomika trgovine itd.).

Ekonomska politika. — Nauka o sistemu ekonomskih mjera i konkretnih privrednih akcija vladajuće klase, što ih ona poduzima, preko organa vlasti i organa uprave, da bi osigurala svoje životne interese i usmjerila privredni razvoj zemlje u onom pravcu koji pogoduje tim interesima. Kao nauka, ekonomska politika izučava ulogu društva, odnosno države, u formiranju i mijenjanju proizvodnih odnosa; ona utvrđuje načela, metode, zakonitosti pojedinih ekonomsko-političkih akcija.

Isti ovaj izraz upotrebljava se i u tom smislu da bi se njime označila ukupnost svih onih mjera, akcija i privrednih poduhvata što ih poduzimaju nosioci ekonomske politike u privredi neke zemlje kroz određeno razdoblje. Tako se govori o ekonomskoj politici kapitalizma, ekonomskoj politici socijalizma, ekonomskoj politici Francuske, ekonomskoj politici Jugoslavije itd."⁸

U pogledu pojma ekonomske politike treba još napomenuti da se u kapitalističkim zemljama ekonomska politika identificira s ekonomskim funkcijama države ili vlade. Takvo objašnjenje pojma ekonomske politike daje i poznata "Encyclopaedia of the Social Sciences" (izd. Macmillan Co, New York, 1959. god.).

7

Vidi: dr Rudolf Bičanić: „Ekonomska politika Jugoslavije”, Birotehnički zavod, Zagreb, 1962, str. 10-12. i dr Velimir Vasić: „Ekonomska politika Jugoslavije”, Savremena administracija, Beograd, 1961, str. 6.

8

Dr Adolf Dragičević: "Leksikon političke ekonomije", I, Informator, Zagreb, 1965, str. 137, 138 i 142.

Nasuprot spomenutoj grupi autora koji ekonomiku i ekonomsku politiku tretiraju kao dvije samostalne ekonomske discipline, drugu grupu čine autori koji zastupaju mišljenje, da se treba vratiti na stari termin "ekonomska politika", koji se već afirmirao između dva svjetska rata.

Ovakve stavove iznosi npr. prof. dr. Stjepan Lovrenović iz Sarajeva, koji u svojoj knjizi "Ekonomska politika Jugoslavije" zauzima stanovište, da su ekonomika i ekonomska politika jedna te ista ekonomska disciplina. Prema prof. dru Lovrenoviću..." ekonomska politika kao nauka ima zadatak da proučava razvoj proizvodnih snaga i proizvodnih odnosa u datoj društvenoj zajednici u svjetlu ideološko-teoretskih postavki na kojima ta zajednica počiva."⁹

Dakle težište proučavanja ekonomske politike je na dvije osnovne komponente: proizvodne snage i proizvodni odnosi. Sam autor navodi da ovakva definicija ima svojih nedostataka, npr. da vrlo šturo ocrtava sam predmet istraživanja.

U ovu grupu može se ubrojiti i "Privredni leksikon" u izdanju zagrebačkog "Informatora" 1961. god., koji uopće ne spominje ekonomiku kao posebnu naučnu disciplinu, već samo spominje i daje definiciju ekonomske politike.

Treću grupu autora čine uglavnom profesori odgovarajućih naučnih disciplina s Ekonomskih fakulteta u Zagrebu i Beogradu, koji u svojim djelima zanemaruju postojanje ekonomske politike kao samostalne naučne discipline, već je tretiraju kao dio ekonomike (npr. "Ekonomika Jugoslavije, opći i posebni dio, grupa autora u redakciji prof. dra Jakova Sirotkovića i prof. dra Vladimira Stipetića iz Zagreba, te "Ekonomika Jugoslavije" prof. dra Zekovića i prof. dra Novakovića iz Beograda).

Prema ovoj grupi autora, u sklopu ekonomskih nauka postoje dvije osnovne ekonomske discipline, i to: politička ekonomija i ekonomika, koje su međusobno uvjetovane i povezane, i "... vrlo je teško postaviti određeniju granicu između tih osnovnih ekonomskih disciplina".¹⁰

Govoreći o pojmu i sadržaju ekonomike, prof. dr. Jakov Sirotković (autor I dijela "Osnove ekonomike Jugoslavije" u okviru knjige "Ekonomika Jugoslavije", opći dio) piše:

"Ekonomika kao nauka o ekonomskoj stvarnosti društva u prvom redu proučava ekonomsku strukturu društva, odnosno sveukupnost odnosa proizvodnje koji tu strukturu sačinjavaju. Pri tome je od osobita značenja da se analizom utvrdi stupanj usklađenosti, odnosno suprotnosti koje postoje između društvenih odnosa proizvodnje i nivoa razvijenosti proizvodnih snaga i materijalne proizvodnje, jer je to bitno za analizu različitih oblika društvene nadgradnje koji čine osnovu organizirane aktivnosti društva u privredi i na kojima se zasniva ostvarivanje ekonomskih ciljeva društva. Te odnose i elemente ekonomske stvarnosti društva ekonomika izučava u procesu njihova razvoja, pri čemu se služi odgovarajućim naučnim metodama analize i na taj način dolazi do zaključaka (rezultata) na kojima se zasniva stalna privredna aktivnost društva.

⁹
Dr Stjepan Lovrenović: "Ekonomska politika Jugoslavije", V. Masleša, Sarajevo, 1971, str. 19.

¹⁰
„Ekonomika Jugoslavije”, opći dio, grupa autora, Informator, Zagreb, 1976, str. 6.

Takav osnovni sadržaj ekonomike pokazuje da se ona sastoji od izučavanja nekoliko međusobno povezanih područja: ekonomske strukture, ekonomskog (privrednog) sistema i ekonomske politike. Pri tom pod ekonomskom strukturom razumijevamo cjelinu odnosa proizvodnje, koje nazivamo društvenim uvjetima, i proizvodnih snaga, koje tretiramo kao materijalne uvjete proizvodnje. Pod ekonomskim (privrednim) sistemom razumijevamo organizirane oblike i metode društvene organizacije proizvodnje, a pod ekonomskom politikom cjelokupnu aktivnost društva u privredi koja je predodređena ekonomskom strukturom društva, tj. društvenim i materijalnim uvjetima, a zasniva se na ekonomskom sistemu.”¹¹

Govoreći dalje o predmetu istraživanja ekonomike Jugoslavije, prof. dr. Sirotković piše: „Ekonomika Jugoslavije, prema tome izučava ekonomsku strukturu, ekonomski sistem i ekonomsku politiku Jugoslavije. To je naučna disciplina koja se bavi analizom društvene ili narodne privrede Jugoslavije kao cjeline.”¹²

Iz navedenog objašnjenja pojma i sadržaja ekonomike proizlazi da je ekonomska politika dio ekonomike i, predstavlja cjelokupnu aktivnost društva u privredi koja je predodređena ekonomskom strukturom društva, tj. društvenim i materijalnim uvjetima, a zasniva se na ekonomskom sistemu.”¹³

Ovakvo definiranje ekonomske politike proizlazi iz našeg sistema društveno-ekonomskih odnosa zasnovanih na samoupravljanju i znatno se razlikuje od već poznate i široko usvojene definicije koja ekonomsku politiku identificira s ekonomskim funkcijama države ili vlade.

Iz prikazanih stavova vidi se da ni među najeminentnijim jugoslavenskim autorima nema jedinstvenosti u pogledu naziva, pojma, sadržaja i razgraničenja između ekonomike i ekonomske politike.

Djelomičan razlog leži i u tome što su radovi pojedinih autora nastali u različitim vremenskim razdobljima, što je imalo za posljedicu različiti pristup rješenju postavljenog problema, budući da su se rješenja zasnivala na do tada dostignutim stupnjevima privrednog razvoja našeg sistema društveno ekonomskih odnosa. Svakako je drugačiji bio pristup utvrđivanju pojma i sadržaja ekonomske politike u uslovima administrativnog upravljanja privredom, te prvih godina nakon uvođenja radničkog samoupravljanja dok je još većina sredstava za proširenu reprodukciju bila koncentrirana u rukama države, i danas kada neposredni proizvođači organizirani u svoje osnovne organizacije udruženog rada postaju osnovni nosioci proširene reprodukcije.

Na kraju, nakon iznošenja ovako različitih stavova pojedinih autora, potrebno je dati kratak resume kao odgovor na pitanje, da li su ekonomika i ekonomska politika jedna ili dvije ekonomske discipline, i što je njihov pojam i sadržaj.

¹¹

„Ekonomika Jugoslavije”, opći dio, grupa autora, Informator, Zagreb, 1976, str. 6.-7.

¹²

Isto, str. 10.

¹³

Isto, str. 7.